

Publieksenquête provincie Gelderland

Rapport

Rebecca van der Grient

Researcher

r.vandergrient@motivaction.nl

Marco Sodderland

Senior research consultant

email@motivaction.nl

www.motivaction.nl

+31 20 589 83 83

Achtergrond	3
Samenvattende conclusies	4
Methode en opzet	7
Resultaten	8
Bijlage	39

In aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019 willen groene organisaties in Gelderland weten hoe de inwoners van de provincie Gelderland denken over een aantal groene thema's. Hiervoor heeft Motivaction in afstemming met Renske Terhürne (Geldersch Landschap & Kasteelen) en Merijn Biemans (Natuurmonumenten) een publieksonderzoek uitgevoerd.

In dit onderzoek zijn de volgende thema's aan bod gekomen:

- Provinciale Statenverkiezingen (o.a. belangrijke thema's bij overweging keuze partij, waarschijnlijkheid stemmen)
- Natuur en landschap in provincie Gelderland (o.a. bezoekfrequentie, bekendheid gebieden, belang groen in de omgeving, (financieel) verantwoordelijken voor diverse onderwerpen)
- Duurzame energie (o.a. plaatsing van nieuwe, duurzame energiebronnen)
- Duurzame landbouw en klimaatbuffers (o.a. houding tegenover duurzame landbouw, geschiktheid van gebieden als klimaatbuffers en vergoeding voor de inzet van de gebieden)
- Eigen bijdrage (o.a. vrijwilligerswerk)

Het onderzoek geeft inzicht in de beleving van de inwoners van Gelderland op de diverse thema's.

Samenvattende resultaten (1/3)

Bos en natuurgebieden worden door ongeveer de helft van de Gelderlanders minimaal maandelijks bezocht

- Gelderlanders vinden het belangrijk dat er groen is in hun leefomgeving. Daarnaast maken de meeste Gelderlanders regelmatig gebruik van hun mooie omgeving door met enige regelmaat de bossen en natuurgebieden van de provincie in te gaan. De een wat vaker dan de ander, maar ruim de helft doet dat minimaal maandelijks (56%). Gelderlanders vinden het vooral belangrijk dat hun natuur- en landschapsgebieden rust en ruimte bieden voor mens en dier (40% en 46%) en dat de gebieden gratis te bezoeken zijn (geen entreekosten, 42%). Diversiteit van planten en dieren vinden Gelderlanders minder belangrijk (respectievelijk 8% en 12%).

Provincie is in de ogen van de inwoners vaak verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van natuurgebieden

- Gelderlanders vinden de provincie vaak het meest verantwoordelijk voor de kwaliteit en onderhoud van wandel- en fietspaden (75%), de bescherming en het beheer van hun natuur en landschap (71%) en de financiële kosten voor het onderhoud (69%). In mindere mate zijn de gemeenten verantwoordelijk voor deze onderdelen in de ogen van Gelderlanders (respectievelijk 61%, 55% en 52%).
- Mocht er een fonds komen dat voorziet in het onderhoud, beheer en recreatief gebruik van natuur en landschap in Gelderland, dan vinden de meeste Gelderlanders dat de provincie (76%), de Rijksoverheid (65%) en gemeenten van Gelderland (59%) daar financieel aan zouden moeten bijdragen. In mindere mate vinden zij natuur- en landschapsorganisaties (38%), recreatieondernemers (33%) en bezoekers (18%) hiervoor verantwoordelijk.
- Naast beheer en behoud van natuur en landschap, is het nodig dat er toezicht is op, en daar waar nodig, opgetreden wordt tegen illegale activiteiten. Bij kleinere illegale activiteiten (bijv. loslopende honden) vinden inwoners van Gelderland vaak dat de gemeenten (55%), de politie (54%) en boswachters (51%) hier verantwoordelijk voor zijn. Bij grotere illegale activiteiten (bijv. dumpen van (drugs)afval) zijn volgens Gelderlanders de politie (63%), de Rijksoverheid (57%) en de gemeenten (40%) verantwoordelijk voor het toezicht en het tegengaan van die illegale activiteiten.

Samenvattende resultaten (2/3)

- Het liefst zouden Gelderlanders zien dat de gemaakte kosten voor het opruimen van zwerf- of drugsafval bij de daders komt te liggen (56%-60%). In mindere mate vinden zij dat de gemeenten (36%) en de provincie (25%) moeten betalen voor het opruimen van zwerfafval. Bij drugsafval vinden Gelderlanders dat de Rijksoverheid (31%) en de provincie (25%) de opruimkosten moeten betalen. Op dit moment krijgen grondeigenaren maximaal de helft van de opruimkosten vergoed van de provincie, maar de provincie wil meer ondersteuning gaan bieden aan de grondeigenaren*.

Provincie wordt het meest genoemd als de partij die de beste plek kan bedenken voor het plaatsen van een nieuwe energiebron

Om gestelde klimaatdoelen te bereiken wordt onder meer gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen, zoals windmolens. Er is steeds meer vraag naar groene energie, maar waar kunnen de duurzame energiebronnen geplaatst worden?

- Volgens inwoners van Gelderland zijn havens, bedrijfs- en industrieterreinen (84%), de ruimtes langs de snelwegen (80%) goede plekken voor het plaatsen van windmolens/-parken in Gelderland. Zonnepanelen kunnen het beste op daken van gebouwen liggen (88%), bij havens, bedrijfs- en industrieterreinen (87%) en langs snelwegen en parkeerterreinen (80%).
- Gelderlanders vinden het belangrijk dat de nieuwe energiebronnen een goede plek krijgen in de omgeving, of met andere woorden: er rekening wordt gehouden met natuur en landschap bij het plaatsen van de energiebron (81%). Inwoners van provincie Gelderland vinden de provincie zelf (39%) er het meest verantwoordelijk voor, dat de duurzame energiebronnen een goede plek krijgen in het landschap.

Vier op de tien Gelderlanders zijn bereid om meer te betalen voor producten van duurzame landbouw

- Een andere aspect dat in aanmerking komt voor verduurzaming, is de landbouw. Gelderlanders vinden dat de overheid duidelijke grenzen moet stellen via wetten en regels aan duurzame landbouw. De meeste van de Gelderlanders vinden echter niet, dat zij moeten bijdragen aan verduurzaming van landbouw.

*bron: <https://nos.nl/artikel/2267651-gelderland-stelt-subsidie-beschikbaar-voor-opruimen-drugsafval.html>

Samenvattende resultaten (3/3)

- Vier op de tien Gelderlanders (41%) zijn bereid om meer te betalen voor producten als boeren daarmee het landschap aantrekkelijker en natuurvriendelijker kunnen maken.
- Boeren die de overstap willen maken en hun landbouw willen verduurzamen zouden daar ondersteuning voor moeten krijgen vanuit de overheid (76%).

Een derde van de Gelderlands zou willen helpen bij buurtinitiatieven

- De meeste inwoners van Gelderland doen geen groen vrijwilligerswerk.
- De meeste potentie om vrijwilligers te krijgen en/of om vrijwilligers te behouden is met (buurt)initiatieven die te maken hebben met groen (in de buurt, 34%), bijvoorbeeld door gezamenlijk een moestuin te beheren.
- De helft van de inwoners van Gelderland (50%) vindt dat de provincie financieel zou moeten bijdragen aan de ondersteuning van groene vrijwilligers, gevolgd door Gelderse gemeenten (43%) en de Rijksoverheid (37%).

Meeste Gelderlanders zijn van plan om te gaan stemmen bij de aankomende Provinciale Statenverkiezingen

- Op 20 maart zijn de Provinciale Statenverkiezingen. Een overgrote meerderheid (82%) is van plan om te gaan stemmen voor de PS, maar op wie men gaat stemmen, weet 29% nog niet.
- 5% van de kiesgerechtigde Gelderlanders geeft nu al aan, niet van plan te zijn om te gaan stemmen.
- Het meest genoemde thema dat voor Gelderlanders belangrijk is bij hun partijkeuze is veiligheid (47%), gevolgd door verkeer en vervoer (33%), natuur en landschap (33%) en welzijn (32%).

Methode en opzet

Methode

Het onderzoek is kwantitatief uitgevoerd door middel van een online vragenlijst onder het ISO-26362-gecertificeerde webpanel van Motivaction: StemPunt.

Doelgroep

De doelgroep is als volgt gedefinieerd: Inwoners van provincie Gelderland van 18 tot en met 80 jaar.

Steekproef en representativiteit

Er is een representatieve steekproef gerealiseerd van $n = 852$ Gelderlanders van 18 tot en met 80 jaar. De steekproef is representatief voor leeftijd, geslacht, opleiding, en Mentality-milieu* (en interacties tussen deze variabelen). Representativiteit voor de kenmerken leeftijd, geslacht, opleiding en Mentality is verkregen door vooraf rekening te houden met de leeftjidsverdeling en achteraf de resultaten te wegen op alle variabelen. Bij de weging fungeerde ons Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand bevat de verdeling van Mentality-milieus in de bevolking op basis van schriftelijke enquêtes zonder zelfaanmelding en is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.

Vragenlijst en veldwerk

Respondenten kregen per e-mail een uitnodiging met daarin een link naar de online vragenlijst. De vragenlijst is in samenwerking met betrokkenen vanuit de Natuurmonumenten en GLK opgesteld. Het veldwerk heeft plaatsgevonden in de periode van 20 december 2018 t/m 6 januari 2019.

* Mentality-milieus zijn segmenten in de bevolking met een eigen waardeoriëntatie en kijk op het dagelijks leven.

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving	p. 10
H2: Beheer en behoud	p. 15
H3: Toezicht	p. 20
H4: Duurzame energie	p. 23
H5: Duurzame landbouw	p. 28
H6: Groene vrijwilligers	p. 33
H7: Provinciale Statenverkiezingen	p. 36

Het rapport begint met de resultaten hoe vaak Gelderlanders bos en natuur in Gelderland bezoeken en wat zij daaraan belangrijk vinden (H1). Vervolgens besteden we twee hoofdstukken aan verantwoordelijken: verantwoordelijk voor het beheer en behoud van natuur en het landschap (H2) en verantwoordelijken voor het tegengaan van illegale activiteiten en de kosten voor het opruimen van zwerfafval en drugsafval (H3). In hoofdstuk vier kijken we naar de ruimtelijke inpassing van duurzame energiebronnen en in hoofdstuk 5 naar duurzame landbouw. In hoofdstuk 6 rapporteren de groene bedrage van Gelderlanders en we sluiten af met de Provinciale Staten (H7).

- De resultaten staan weergegeven in grafieken en tabellen, en worden ondersteund door tekst.
- Geaggregeerde percentages (bijvoorbeeld de som van de percentages ‘zeer eens’ en ‘eens’) die we in de tekst noemen, kunnen soms iets (1 procentpunt) afwijken van de som van de onderliggende percentages in de grafiek. Dat komt door afrondingsverschillen.
- Significante* en relevante** verschillen benoemen we in tekst.
- In het geval van vragen met antwoordschalen (zoals de vijfpuntschaal ‘Zeer oneens’ tot ‘Zeer eens’) gaan we alleen in op resultaten voor specifieke subgroepen als het gemiddelde op de schaal (bijvoorbeeld 3,1 voor hoogopgeleiden) significant verschilt van de andere subgroepen. Voor gedetailleerde resultaten verwijzen wij naar de tabellenset behorende bij dit onderzoek, welke separaat beschikbaar is.
- In verband met de leesbaarheid van de grafieken zijn lage percentages die buiten de lay-out van de grafiek vallen niet weergegeven.

* significant: getoetst met een alpha van 0,05

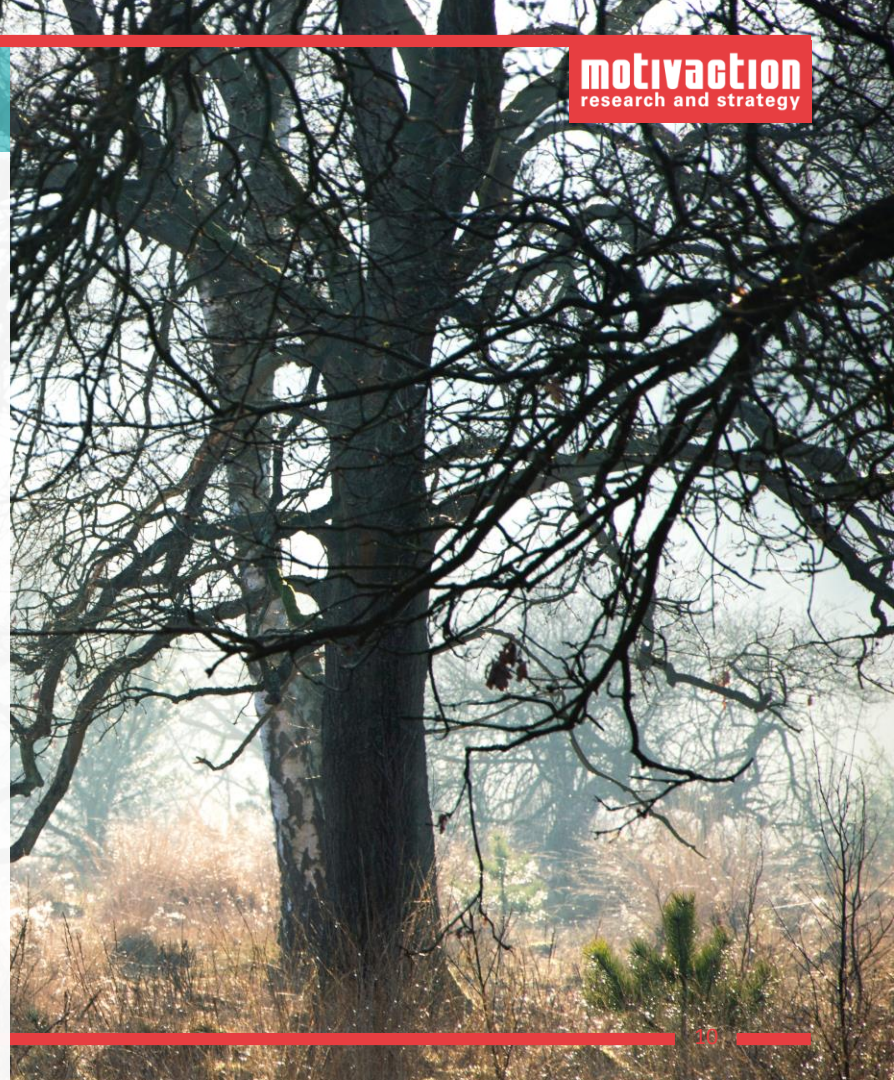
** Of een verschil *relevant* is, is afhankelijk van de grootte van het verschil (in procentpunten én ten opzichte van de gevonden waardes) én de inhoudelijke betekenis (in hoeverre is het een belangrijk onderdeel van het onderzoek). Als uitgangspunt voor de grootte van het verschil hanteren we een grens van vijf procentpunten voordat we een significant verschil ook in de tekst benoemen.

Hoofdstuk 2: Natuurbeleving

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving	p. 10
H2: Beheer en behoud	p. 15
H3: Toezicht	p. 20
H4: Duurzame energie	p. 23
H5: Duurzame landbouw	p. 28
H6: Groene vrijwilligers	p. 33
H7: Provinciale Statenverkiezingen	p. 36

De helft van de Gelderlanders bezoekt ten minste maandelijks bos en/of natuurgebieden in Gelderland

De helft van de Gelderlanders (56%) geeft aan minimaal maandelijks bos en/of andere natuurgebieden te bezoeken in provincie Gelderland:

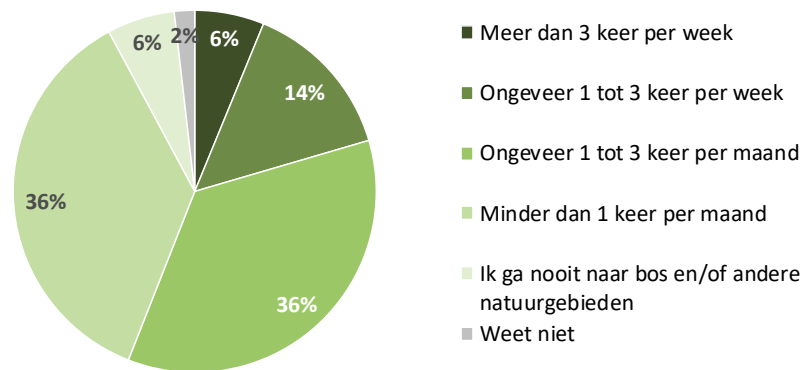
- 20% doet dat één of meerdere keren per week
- 36% dat dat ongeveer 1 tot 3 keer per maand.

Ongeveer een derde van de Gelderlanders (36%) geeft aan minder dan 1 keer per maand naar een bos en/of andere natuurgebieden in de provincie Gelderland te gaan. 6% geeft aan nooit bos en/of andere natuurgebieden te bezoeken.

Significante verschillen:

- *Ouderen (65-80) geven vaker aan dat zij nooit bos en/of andere natuurgebieden bezoeken (12% vs. 6% gemiddeld). Dit zijn vaak ouderen tussen de 65 en 70 jaar (18% bezoekt nooit bos/natuur).*
- *Laagopgeleiden geven vaker aan dat zij nooit bos en/of andere natuurgebieden bezoeken (13%).*

In hoeverre bezoek je weleens bos en/of andere natuurgebieden in de provincie Gelderland? Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

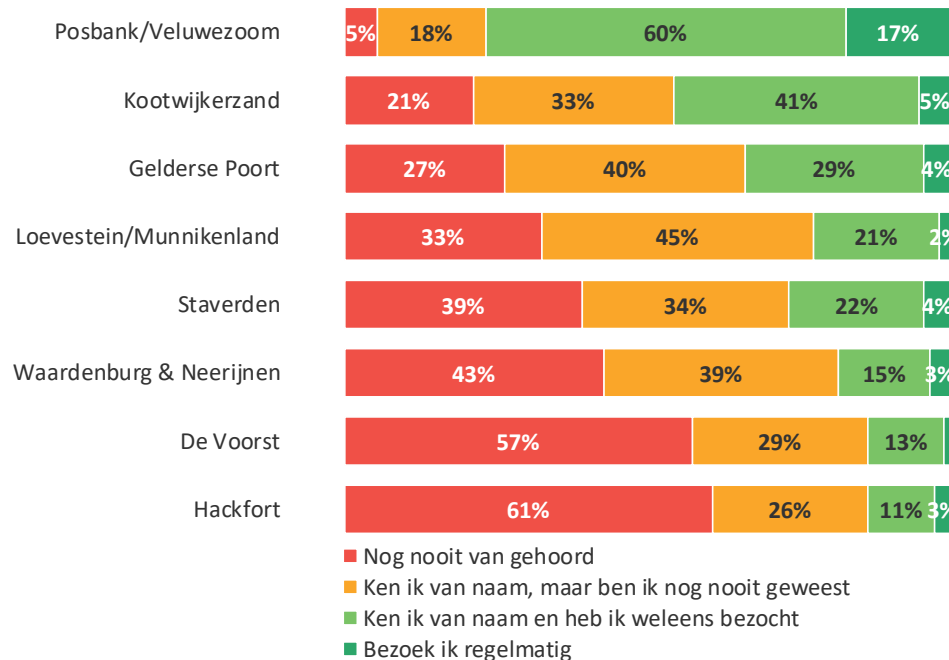
Posbank/Veluwezoom wordt het meest herkend, Hackfort wordt het minst herkend

De Posbank/Veluwezoom wordt door 77% bezocht en is daarmee het bekendste en meest bezochte gebied onder de voorgelegde gebieden:

- 60% kent de naam en heeft het weleens bezocht
- 17% zegt dit gebied ook regelmatig te bezoeken.

Andere bekenden natuurgebieden zijn Kootwijkerzand (46%) en de Gelderse poort (34%). De andere natuurgebieden zijn bij Gelderlanders in mindere mate bekend en worden ook in mindere mate bezocht.

In hoeverre ben je bekend met de volgende natuurgebieden in Gelderland? Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

Natuurgebieden | Belangrijke aspecten

Rust en ruimte voor dier en mens en toegankelijkheid worden als belangrijk ervaren in het landschap van Gelderland

Gelderlanders vinden het vooral belangrijk dat de natuur en het landschap van Gelderland rust en ruimte biedt aan dieren (46%) en mensen (40%) en dat gebieden vrij toegankelijk zijn (42%).

Circa een kwart van de Gelderlanders vindt het belangrijk dat gebieden verbonden zijn, zodat dieren kunnen rondtrekken (28%), dat zij er goed kunnen fietsen/wandelen (26%), dat ze zich er prettig voelen (24%) en dat het gebied er mooi uitziet (21%). De bereikbaarheid (14%), de afstand tot huis (12%) en de diversiteit van dieren (12%) en planten (8%) worden minder vaak als belangrijke aspecten genoemd.

Significante verschillen:

- *Rust en ruimte dieren (gemiddeld 46%): vrouwen 18-54 (54%)*
- *Mooi uitzien (gemiddeld 21%): vrouwen 18-34 (32%)*
- *Verbonden gebieden (gemiddeld 28%): vrouwen 18-34 (21%)*
- *Vrij toegankelijk (gemiddeld 42%): mannen 55-80 (50%)*
- *Goed te bereiken (gemiddeld 14%): mannen 55-80 (22%)*

Wat vind jij belangrijk in de natuur en het landschap van Gelderland?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

Genoeg groen in de leefomgeving is belangrijk

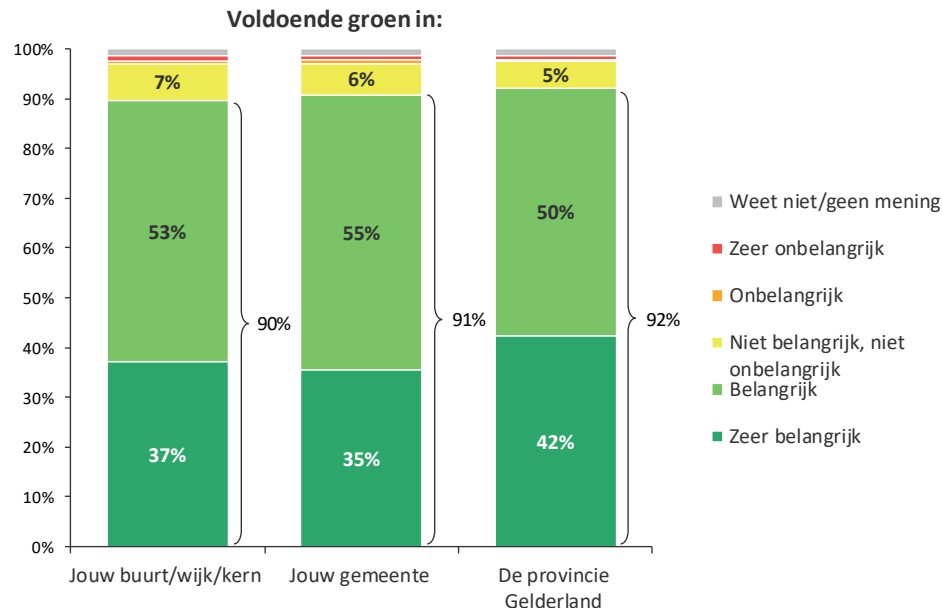
Vrijwel alle Gelderlanders vinden voldoende groen belangrijk in hun eigen buurt (90%), in de gemeente (91%) en de provincie (92%).

Significante verschillen:

- *Eigen buurt:*
- *Vrouwen vinden het belangrijker dan mannen dat er voldoende groen is in:*
  - *Hun eigen buurt (93% vs. 87% van de mannen)*
  - *Hun gemeente (93% vs. 88%)*
  - *De provincie (93% vs. 91%).*
- *Vooraf jonge mannen (18 t/m 34 jaar) vinden voldoende groen minder vaak belangrijk in de eigen buurt (84%), de gemeente (82%) en de provincie (84%).*

In hoeverre vind je onderstaande aspecten belangrijk?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving p. 10

H2: Beheer en behoud p. 15

H3: Toezicht p. 20

H4: Duurzame energie p. 23

H5: Duurzame landbouw p. 28

H6: Groene vrijwilligers p. 33

H7: Provinciale Statenverkiezingen p. 36

De meeste Gelderlanders vinden dat de provincie verantwoordelijk is voor de bescherming en het beheer van natuur en landschap

In de ogen van Gelderlanders is de provincie het meest verantwoordelijk voor de bescherming en het beheer van de natuur en het landschap (71%). Gevolgd door de gemeenten van Gelderland (55%), personen of organisaties die het stukje natuur/landschap beheren (42%) en de Rijksoverheid (38%).

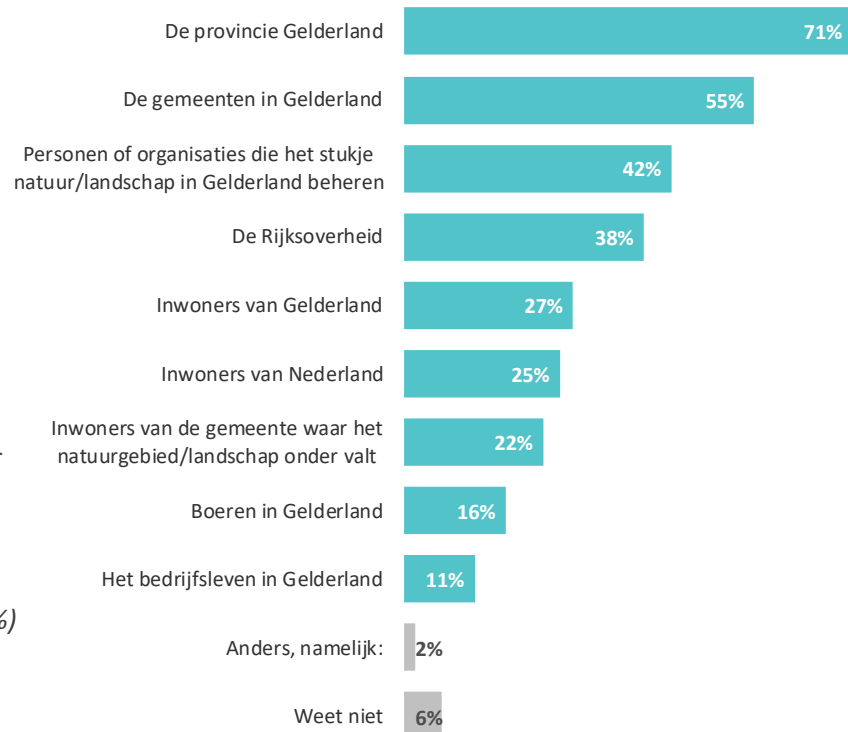
Inwoners, boeren en het bedrijfsleven zijn volgens Gelderlanders minder verantwoordelijk. Circa een kwart of minder wijst deze partijen aan als verantwoordelijke voor de bescherming en het beheer.

Significante verschillen:

- *Provincie (gemiddeld 71%): mannen 55-80 jaar (82%), mannen 18-34 jaar (59%)*
- *Rijksoverheid (gemiddeld 38%): mannen 18-54 (47%)*
- *Inwoners van Nederland (gemiddeld 25%): mannen 18-34 jaar (43%)*
- *Boeren (gemiddeld 16%): mannen 55-80 jaar (25%), hoogopgeleiden (22%)*
- *Bedrijfsleven (gemiddeld 11%): mannen 35-54 jaar (16%)*

Wie is in jouw ogen verantwoordelijk voor de bescherming en het beheer van de natuur en het landschap in jouw omgeving? *Meerdere antwoorden mogelijk*

Basis: Inwoners provincie Gelderland, n=852

Provincie is ook financieel het meest verantwoordelijk

Volgens Gelderlanders is de provincie financieel het meest verantwoordelijk voor het onderhoud van natuur en landschap in de omgeving (69%). Daarnaast vinden veel Gelderlanders dat gemeenten (52%) en Rijksoverheid (51%) verantwoordelijke partijen zijn.

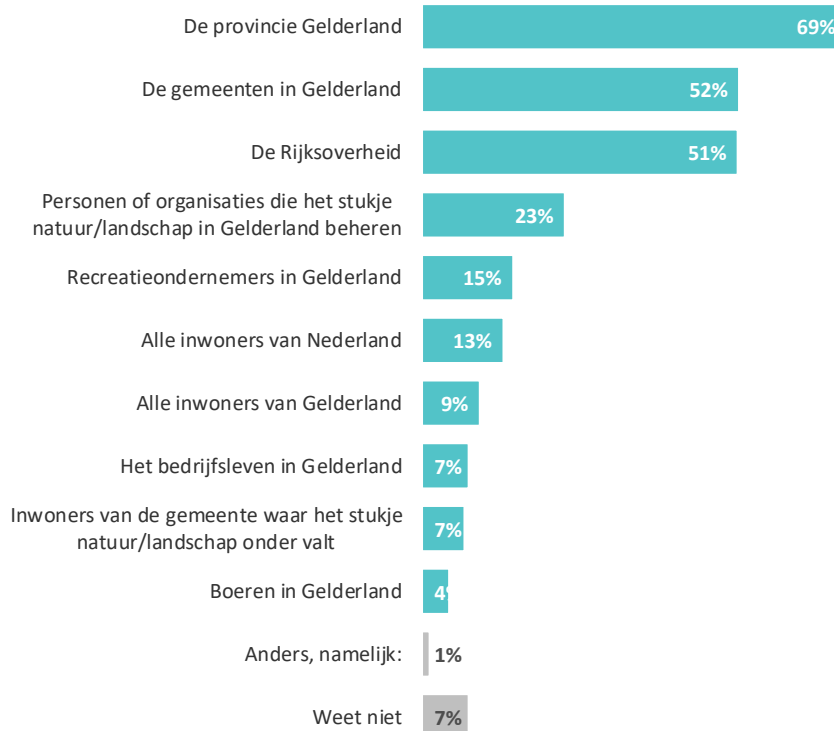
Opvallend is dat Gelderlanders de personen en organisaties die stukjes landschap en natuur beheren een stuk minder vaak als financieel verantwoordelijken zien (23%) dan verantwoordelijk voor de bescherming en behoud (42%, zie vorige pagina).

Significante verschillen:

- *Provincie (gemiddeld 69%): mannen 55-80 jaar (82%), mannen 18-34 jaar (54%)*
- *Personen of organisatie (gemiddeld 23%): mannen 35-54 (32%)*
- *Recreatieondernemers (gemiddeld 15%): mannen 35-54 (20%), laagopgeleiden (20%)*

Wie is in jouw ogen financieel verantwoordelijk voor het onderhoud van natuur en landschap in jouw omgeving? *Meerdere antwoorden mogelijk*

Basis: Inwoners provincie Gelderland, n=852

Kwaliteit en onderhoud van wandel- en fietspaden is taak van provincie en gemeenten

De kwaliteit en onderhoud van wandel- en fietspaden is volgens Gelderlanders voornamelijk de verantwoordelijk van de provincie (75%) en de gemeenten in Gelderland (61%).

Een derde vindt dat de Rijksoverheid (36%) en personen of organisaties die het stuk natuur beheren (2%) ook een belangrijke rol spelen in het onderhoud .

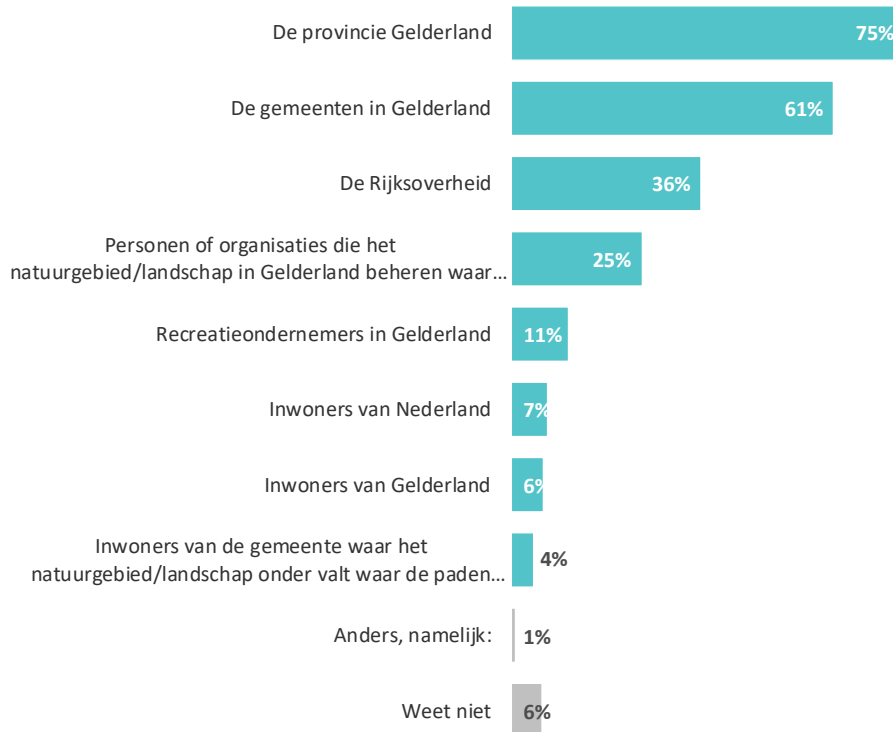
Inwoners zijn in de ogen van Gelderlanders bijna niet verantwoordelijk.

Significante verschillen:

- *Provincie (gemiddeld 75%): mannen 55-80 jaar (84%), jongeren 18-34 jaar (63%)*
- *Personen of organisatie (gemiddeld 25%): mannen 35-54 (35%)*
- *Inwoners van Nederland (gemiddeld 7%): mannen 18-34 (16%)*
- *Gelderlanders (gemiddeld 6%): mannen 18-34 (12%), vrouwen 55-80 (13%)*

Er zijn in Gelderland veel wandel- en fietspaden aanwezig. Wie vind jij verantwoordelijk voor de kwaliteit en het onderhoud van deze paden? *Meerdere antwoorden mogelijk*

Basis: Inwoners provincie Gelderland, n=852

Provincie, Rijksoverheid en de gemeenten zouden moeten inleggen in een fonds dat voorziet in ondersteuning

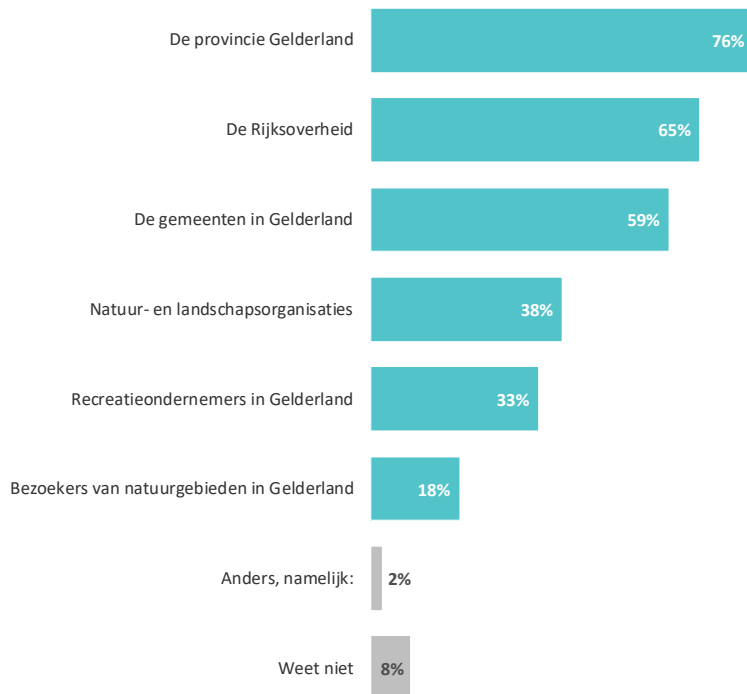
Het onderhoud van natuur en landschap kost geld. Als provincie Gelderland een fonds zou oprichten om te voorzien in de ondersteuning van het onderhoud, het beheer en recreatief gebruik van het natuur en landschap in Gelderland, dan vinden de meeste Gelderlanders dat de provincie (76%), de Rijksoverheid (65%) en de gemeenten (59%) moeten inleggen.

Circa twee op de vijf (38%) vinden dat natuur- en landschapsorganisaties zouden moeten inleggen in een dergelijk fonds, een derde vindt dat recreatieondernemers (33%) moeten inleggen en 18% ziet een rol voor de bezoekers van het gebied.

Significante verschillen:

- *Provincie (gemiddeld 76%): mannen 55-80 jaar (84%), jongeren 18-34 jaar (67%)*
- *Natuur- en landschapsorganisaties (gemiddeld 38%): vrouwen 55-80 (46%)*
- *Recreatieondernemers (gemiddeld 33%): mannen 55-80 (41%)*
- *Bezoekers (gemiddeld 18%): vrouwen 55-80 (27%)*

Het onderhoud van natuur en landschap kost geld. Stel dat Provincie Gelderland een fonds zou oprichten om te voorzien in de ondersteuning van het onderhoud, het beheer en recreatief gebruik van het natuur en landschap in Gelderland. Welke van onderstaande partijen zouden dan volgens jou financieel moeten bijdragen aan zo een fonds volgens jou? *Meerdere antwoorden mogelijk* Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

Hoofdstuk 3: Toezicht

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving p. 10

H2: Beheer en behoud p. 15

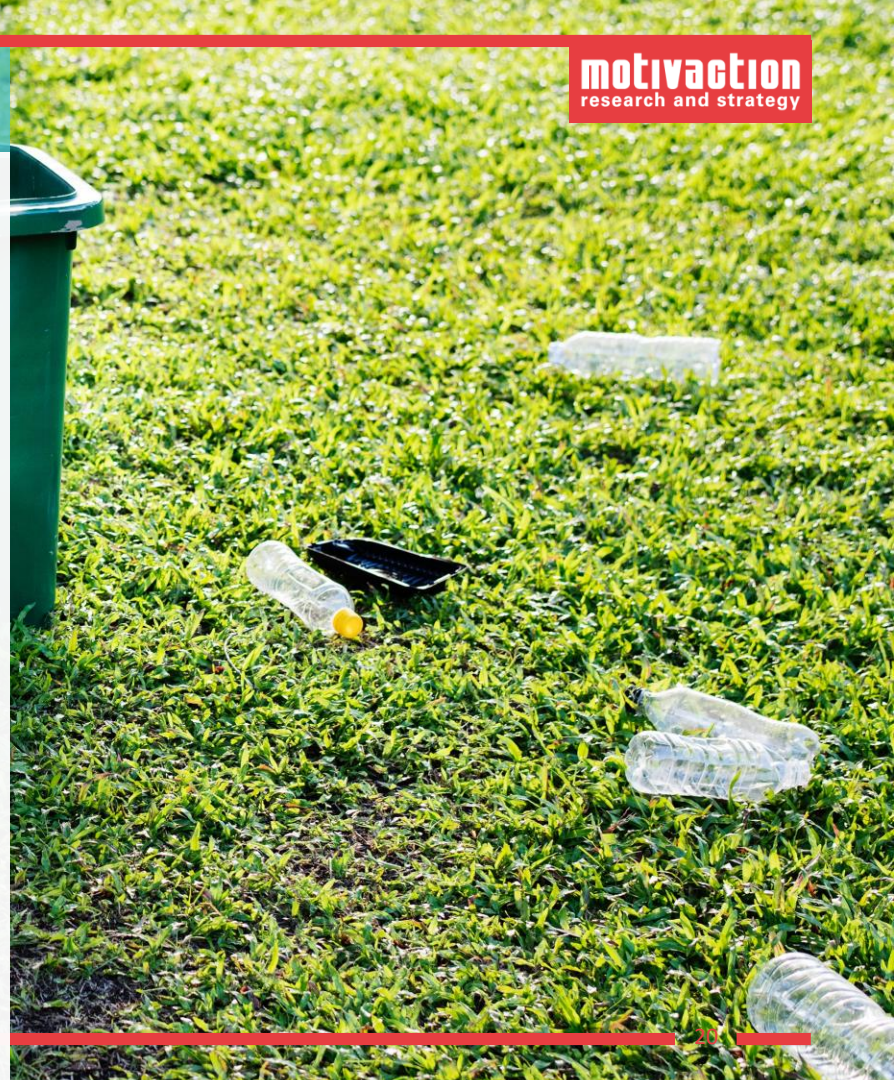
H3: Toezicht p. 20

H4: Duurzame energie p. 23

H5: Duurzame landbouw p. 28

H6: Groene vrijwilligers p. 33

H7: Provinciale Statenverkiezingen p. 36

Politie verantwoordelijk voor toezicht en tegengaan van grote en kleinere illegale activiteiten in natuurgebieden

Volgens Gelderlanders zijn er drie partijen het meest verantwoordelijk voor toezicht op en tegengaan van kleinere illegale activiteiten (bijv. vandalisme aan de natuur, vissen zonder vergunning), te weten de gemeenten (55%), de politie (54%) en boswachters (51%).

De politie (63%) en de Rijksoverheid (57%) hebben volgens Gelderlanders een grote rol bij het toezicht op en het tegengaan van grotere illegale activiteiten (bijv. dumpen van (drugs)afval).

Significante verschillen (kleinere illegale activiteiten):

- Politie (gemiddeld 54%): mannen 18-34 (39%), laagopgeleiden (40%)
- Boswachters (gemiddeld 51%): mannen 35-54 (62%), mannen 18-34 (33%)
- Provincie (gemiddeld 35%): vrouwen 55-80 jaar (43%), jongeren 18-34 jaar (25%)
- Personen/organisaties (gemiddeld 30%): mannen 35-54 (37%), vrouwen 18-34 (21%)

Wie is in jouw ogen verantwoordelijk voor het toezicht op en het tegengaan van ... <i>Basis: Inwoners Gelderland, n=852</i>	Kleinere illegale activiteiten	Grotere illegale activiteiten
De gemeenten in Gelderland	55% ¹	40% ³
Politie	54% ²	63% ¹
Boswachters	51% ³	30%
De provincie Gelderland	35%	48%
Personen of organisaties die een stukje natuur/landschap in Gelderland beheren	30%	20%
De Rijksoverheid	22%	57% ²
Geen van deze	0%	0%
Weet niet	7%	7%

Significante verschillen (grotere illegale activiteiten):

- Politie (gemiddeld 63%): vrouwen 55-80 (72%), hoogopgeleiden (56%)
- Provincie (gemiddeld 48%): mannen 18-34 jaar (38%)
- Gemeenten (gemiddeld 40%): mannen 18-34 jaar (23%)
- Boswachters (gemiddeld 30%): mannen 35-54 (44%), jongeren 18-34 (18%)
- Personen/organisaties (gemiddeld 20%): vrouwen 18-34 (9%)

Afval | Kosten opruimen

De kosten voor het opruimen van afval (zwerf- en drugsafval) zou verhaald moeten worden op de daders

De meeste Gelderlanders vinden dat de daders de kosten voor het opruimen van zwerfafval (56%) en drugsafval (60%) moeten betalen. Ook de gemeenten (36%) en de provincie (25%) zouden moeten bijdragen bij het opruimen van zwerfafval. Als het gaat om drugsafval, vinden Gelderlanders dat de Rijksoverheid de kosten voor het opruimen zou moeten dragen (31%), gevolgd door de provincie (25%) en gemeenten (24%).

Significante verschillen (zwerfafval):

- *Daders (gemiddeld 56%): vrouwen 55-80 jaar (65%), jongeren 18-34 jaar (45%)*

Significante verschillen (drugsafval):

- *Daders (gemiddeld 60%): vrouwen 55-80 (73%), jongeren (47%)*
- *Rijksoverheid (gemiddeld 31%): vrouwen 55-80 (24%)*
- *Provincie (gemiddeld 24%): vrouwen 18-34 (32%), hoogopgeleiden (31%)*
- *Politie (gemiddeld 13%) vrouwen 18-34 (22%)*

Wie zou volgens jou moeten betalen voor het opruimen van [...] in natuur- en landschapsgebieden <i>Basis: Inwoners Gelderland, n=852</i>	Zwerfafval	Drugsafval
De daders	56% ¹	60% ¹
De gemeenten in Gelderland	36% ²	24%
De provincie Gelderland	25% ³	25% ³
De Rijksoverheid	16%	31% ²
Inwoners van de gemeente	14%	5%
Personen of organisaties die een stukje natuur/landschap in Gelderland beheren	13%	6%
Politie	9%	13%
Boswachters	9%	5%
Geen van deze	1%	1%
Weet niet	4%	4%

Hoofdstuk 4: Duurzame energie

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving p. 10

H2: Beheer en behoud p. 15

H3: Toezicht p. 20

H4: Duurzame energie p. 23

H5: Duurzame landbouw p. 28

H6: Groene vrijwilligers p. 33

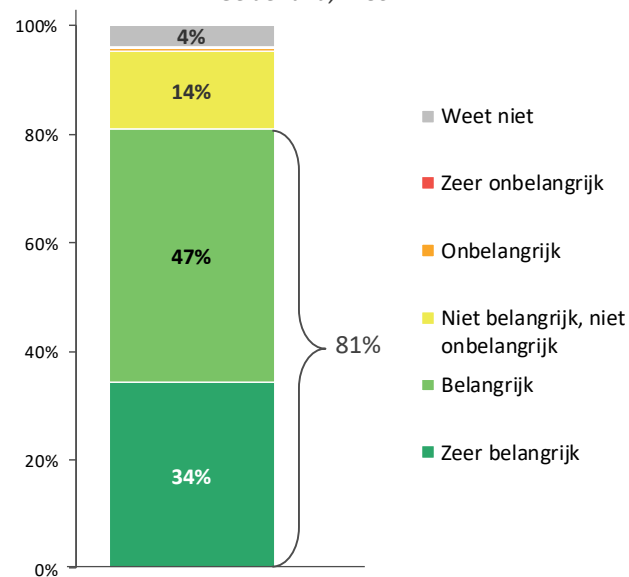
H7: Provinciale Statenverkiezingen p. 36

Natuur en landschap mag niet ten koste gaan van het plaatsen van nieuwe energiebronnen

Acht op de tien Gelderlanders (81%) vinden het (zeer) belangrijk dat bij het plaatsen van een nieuwe energiebron (bijv. windmolens) rekening wordt gehouden met de natuur en het landschap. Slechts 1% van de Gelderlanders vindt het (zeer) onbelangrijk dat er met de natuur en het landschap rekening wordt gehouden.

- *Mannen 18 t/m 34 jaar vinden het minder belangrijk dat er rekening wordt gehouden met de ruimtelijke inpassing dan de oudere leeftijdsgroepen (62% vs. 81% gemiddeld).*

In hoeverre vind jij het belangrijk of onbelangrijk dat er rekening wordt gehouden met natuur en landschap bij het plaatsen van een nieuwe energiebron in provincie Gelderland? *Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852*

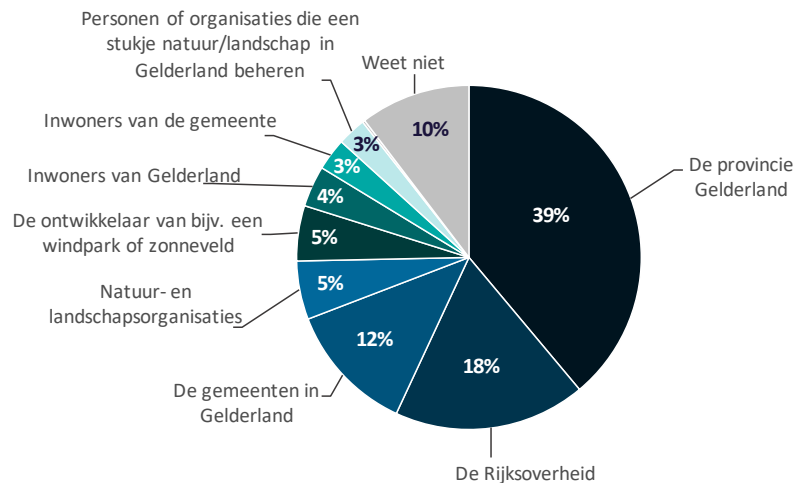
De provincie is verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing van nieuwe, duurzame energiebronnen

Vier op de tien (39%) Gelderlanders vinden de provincie het meest verantwoordelijk voor goede ruimtelijke inpassing van nieuwe, duurzame energiebronnen in het landschap (39%). Ongeveer één op de vijf Gelderlanders (18%) vindt dat de Rijksoverheid hierin de grootste verantwoordelijkheid heeft. Het minst vaak worden personen of organisaties die het stukje natuur of landschap beheren als verantwoordelijke aangewezen (3%).

Significante verschillen:

- *Provincie (gemiddeld 39%): mannen 55-80 (54%), mannen 18-34 (13%), hoogopgeleiden (46%), laagopgeleiden (32%)*
- *Rijksoverheid (gemiddeld 18%): vrouwen 55-80 (26%), mannen 35-54 (13%)*
- *Gemeenten (gemiddeld 12%): laagopgeleiden (6%)*
- *Natuur- en landschapsorganisaties (gemiddeld 5%): laagopgeleiden (10%)*
- *Gelderlanders (gemiddeld 4%): laagopgeleiden (10%)*

Wie is er in jouw ogen het meest verantwoordelijk voor dat nieuwe, duurzame energiebronnen in provincie Gelderland een goede plek krijgen in het landschap? Basis: Allen, n=852

Havens, bedrijven- en industrieterreinen en snelwegen zijn goede plekken voor het plaatsen van windmolens

Havens, bedrijven- en industrieterrein (87%) en plekken langs snelwegen (86%) vormen volgens de meeste Gelderlanders goede opties voor het plaatsen van windmolens of windparken.

Natuurgebieden (70%) en woonwijken (71%) vormen volgens Gelderlanders *geen* goede plekken.

Significante verschillen (% zeer oneens + oneens)*:

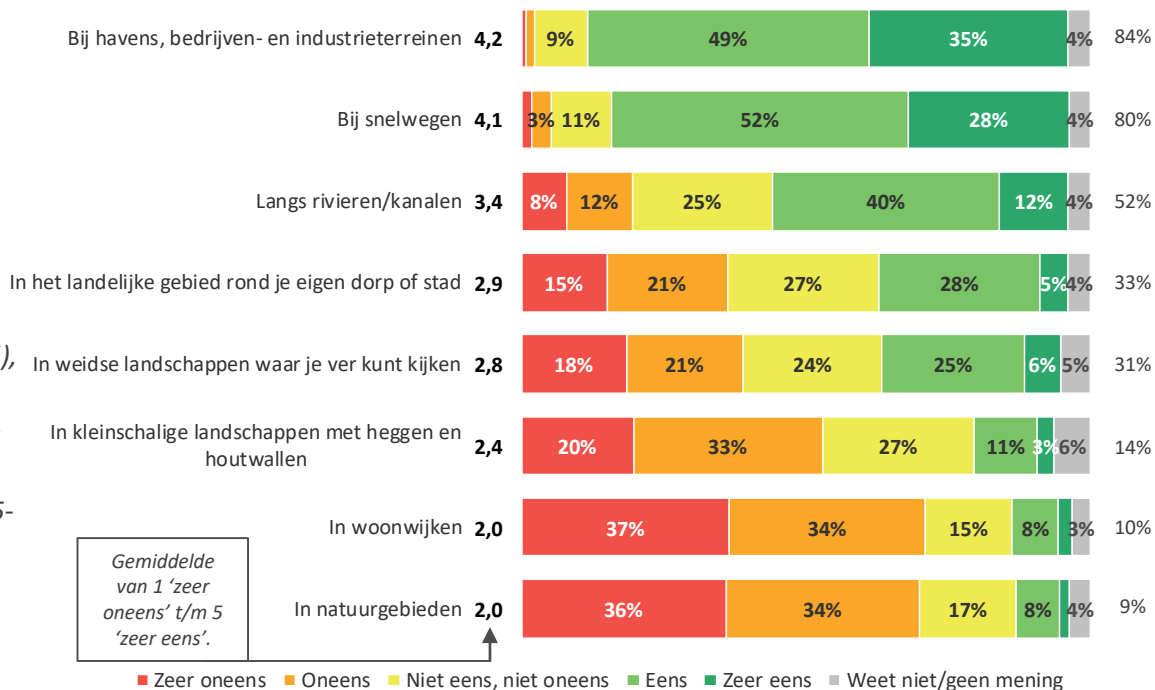
- *Woonwijken (gemiddeld 71%): ouderen 55-80 (79%), mannen 35-54 (54%)*
- *Landelijk gebied rondom (gemiddeld 36%): mannen 18-54 (28%)*
- *Weidse landschappen (gemiddeld 39%): mannen 55-80 (46%), mannen 18-34 (27%)*
- *Kleinschalige landschappen (gemiddeld 53%): mannen 55-80 (62%), jongeren 18-34 (42%)*

*Dus hoe hoger het gerapporteerde percentage, hoe meer men tegenstander is. Is het gerapporteerde percentage lager, is er minder weerstand voor de energiebron voor die plek

In hoeverre ben je het eens of oneens dat de onderstaande gebieden een goede plek zijn voor het plaatsen van windmolens/windparken in provincie Gelderland?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

% eens +
zeer eens

Daken, havens en bedrijven- en industrieterreinen vormen goede plekken voor het plaatsen van zonnepanelen

De meeste Gelderlanders vinden daken van gebouwen (88%), havens, bedrijfs- en industrieterreinen (87%) en langs snelwegen en parkeerterreinen goede plekken om zonnepanelen of -velden te plaatsen.

Gelderlanders zijn weinig overtuigd dat zonnepanelen of zonnevelden passen in kleinschalige landschappen (17%) of in natuurgebieden (8%).

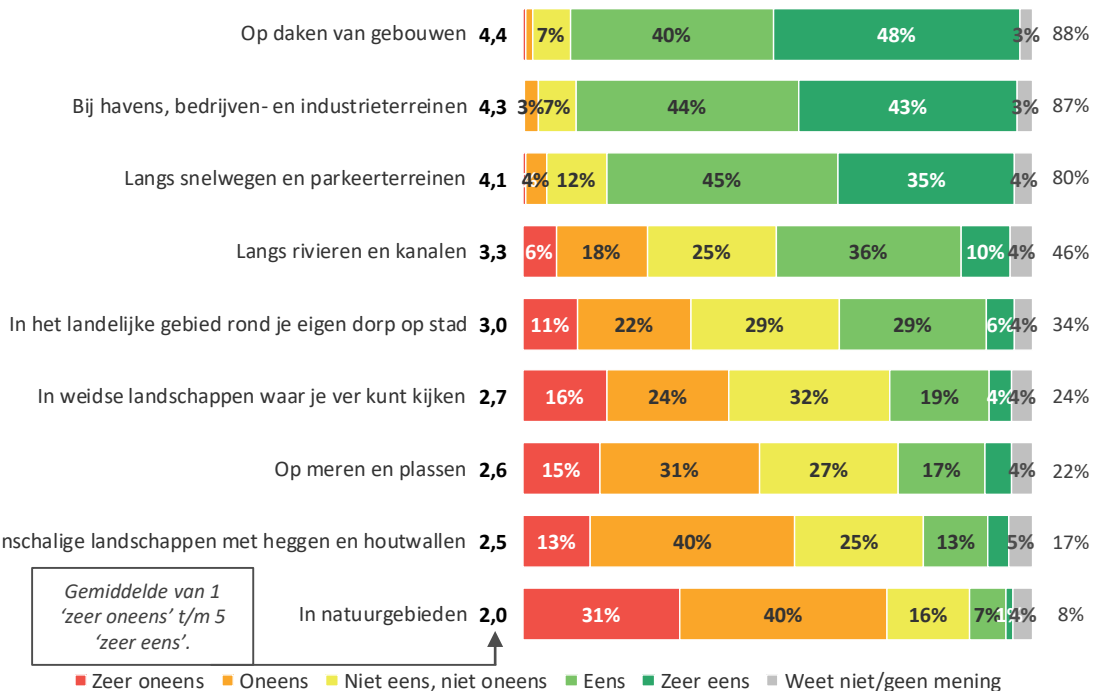
Significante verschillen (% zeer eens + eens)*:

- Snelwegen/parkeerterrein (gemiddeld 80%): laagopgeleiden (66%)
- Rivieren/kanalen (gemiddeld 46%): mannen (57), vrouwen (35%)
- Landelijk gebied rondom (gemiddeld 34%): mannen 34-54 (45%)
- Weidse landschappen (gemiddeld 24%): mannen 18-34 (42%), vrouwen 18-34 (18%)

In hoeverre ben je het eens of oneens dat de onderstaande gebieden een goede plek zijn voor het plaatsen van zonnepanelen/zonnevelden in provincie Gelderland?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

% eens +
zeer eens

*Dus hoe hoger het gerapporteerde percentage, hoe meer men voorstander is. Is het gerapporteerde percentage lager, is er meer weerstand voor de energiebron voor die plek

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving p. 10

H2: Beheer en behoud p. 15

H3: Toezicht p. 20

H4: Duurzame energie p. 23

H5: Duurzame landbouw p. 28

H6: Groene vrijwilligers p. 33

H7: Provinciale Statenverkiezingen p. 36

Vier op de tien Gelderlanders zijn bereid meer te betalen voor producten als boeren daarmee het landschap aantrekkelijker en natuurvriendelijker kunnen maken

Voor duurzame landbouw is vaak meer grond nodig. Ruim vier op de tien Gelderlanders (44%) vinden *niet* dat hiervoor natuur- en landschapsgebieden ingezet mogen worden. Meer dan een derde (36%) staat hier neutraal tegenover en 14% vindt van wel. Een meerderheid vindt dat boeren financieel beloond moeten worden voor duurzame landbouw (76%) en dat overheden duidelijke grenzen moet stellen aan landbouw (62%). Vier op de tien (41%) zijn bereid om meer te betalen voor landbouwproducten als boeren daarmee het landschap aantrekkelijker en natuurvriendelijker maken.

Significante verschillen (% zeer eens + eens):

- *Financieel belonen (gemiddeld 76%):* vrouwen 55-80 (83%), vrouwen 35-54 (65%)
- *Duidelijke grenzen (gemiddeld 62%):* hoogopgeleiden (73%)
- *Bereidheid meer te betalen (gemiddeld 41%):* vrouwen 18-34 (48%), hoogopgeleiden (50%), laagopgeleiden (24%)
- *Mag ten koste gaan (gemiddeld 14%):* laagopgeleiden (9%)

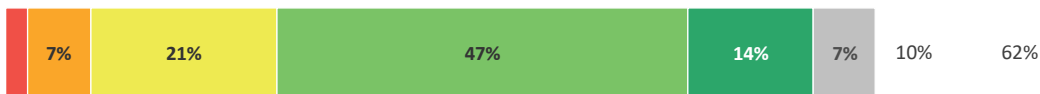
In hoeverre ben jij het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

Overheden moeten boeren financieel belonen als ze in hun bedrijfsvoering de natuur en het landschap versterken

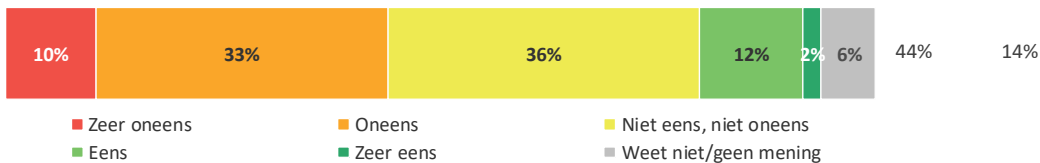
Overheden moeten via wetten en regels duidelijke grenzen stellen aan de landbouw

Ik ben bereid om meer te betalen voor landbouwproducten als boeren daarmee het landschap aantrekkelijker en natuurvriendelijker kunnen maken

Voor duurzame landbouw is vaak meer grond nodig. Dat mag ten koste gaan van omliggende natuur- en landschapsgebieden

■ Zeer oneens

■ Oneens

■ Niet eens, niet oneens

■ Eens

■ Zeer eens

■ Weet niet/geen mening

Rijksoverheid en provincie zijn verantwoordelijk voor het verduurzamen van landbouw in Gelderland

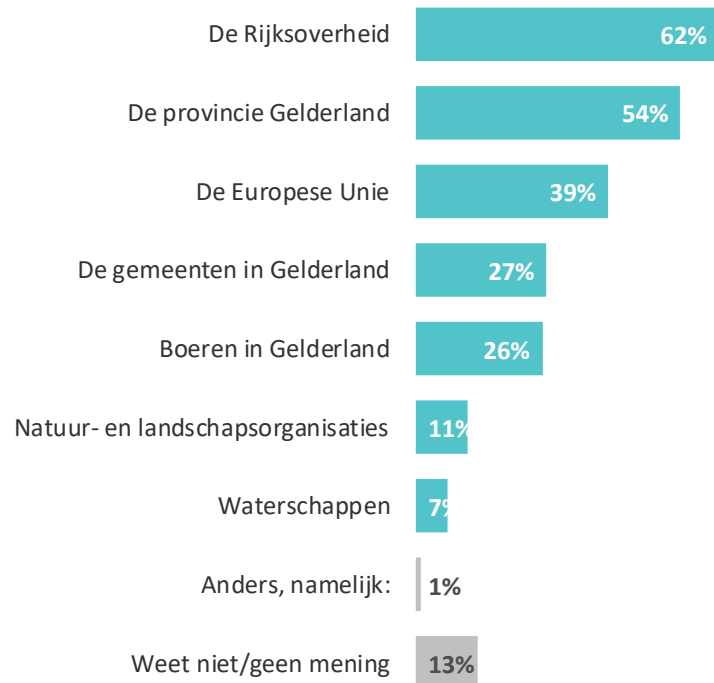
Gelderlanders vinden dat de Rijksoverheid (62%) en de provincie (54%) er financieel verantwoordelijk voor zijn dat boeren duurzame landbouw kunnen toepassen. In iets mindere mate achten zij de Europese Unie (39%) verantwoordelijk. Een kwart vindt dat de gemeenten (27%) verantwoordelijk zijn en de boeren zelf (26%).

Significante verschillen:

- *Rijksoverheid (gemiddeld 62%): mannen 18-34 (44%)*
- *Provincie (gemiddeld 54%): mannen 55-80 (63%), mannen 18-54 (44%), laagopgeleiden (44%)*
- *Europese Unie (gemiddeld 39%): mannen 35-54 (51%), jongeren 18-34 (29%)*
- *Gemeenten (gemiddeld 27%): mannen 55-80 (20%)*
- *Boeren (gemiddeld 26%): mannen 55-80 (34%)*
- *Natuur- en landschapsorganisaties (gemiddeld 11%): vrouwen 55-80 (18%).*

Wie is er in jouw ogen financieel verantwoordelijk voor dat boeren in provincie Gelderland duurzame landbouw kunnen toepassen? *Meerdere antwoorden mogelijk*

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

Helft van de Gelderlanders vindt natuur- en landschapsgebieden en industriegebieden geschikt als klimaatbuffers

Om gevolgen van klimaatveranderingen op te vangen kan gebruik worden gemaakt van zogenaamde klimaatbuffers: gebieden waar de natuur water kan opvangen en vasthouden, waar het water kan wegzakken of op natuurlijke wijze kan wegvloeien). De helft van de Gelderlanders vindt dat de provincie natuur- en landschapsgebieden (50%) en industriegebieden (50%) mag inzetten als klimaatbuffers. Minder geschikt vinden zij dat landbouw/agrarische gebieden worden ingezet (44%) of woonwijken/stedelijke gebieden (29%).

Eigenaren en/of beheerders van de grond kunnen hun grond niet altijd gebruiken als deze wordt ingezet als klimaatbuffer. Vaak vinden Gelderlanders dat daar dan een financiële vergoeding voor tegenover moet staan. Zeven op de tien Gelderlanders (71%) vinden dat eigenaren/beheerders van landbouw/agrarische gebieden een financiële vergoeding zouden moeten krijgen, 59% vindt dat eigenaren/beheerders van natuur- en landschapsgebieden een vergoeding zouden moeten krijgen en de helft (51%) vindt dat eigenaren/beheerders van industrieterreinen een vergoeding zouden moeten krijgen. De gemeente kan op iets minder steun rekenen: 46% vindt dat de gemeente een vergoeding moet krijgen als zij grond inzet als klimaatbuffer.

Significante verschillen inzetten als klimaatbuffer:

- *Natuur-/landschapsgebieden (gemiddeld 50%): vrouwen 55-80 (39%), hoogopgeleiden (61%)*
- *Industriegebieden (gemiddeld 50%): mannen 50-54 (60%), mannen 18-34 (38%)*
- *Agrarische gebieden (gemiddeld 44%): hoogopgeleiden (58%), laagopgeleiden (34%)*
- *Woonwijken (gemiddeld 29%): mannen 35-54 (42%), vrouwen 55-85 (18%)*

Significante verschillen financiële vergoeding:

- *Natuur-/landschapsgebieden (gemiddeld 59%): mannen 35-54 (67%)*
- *Agrarische gebieden (gemiddeld 71%): mannen 18-34 (78%), vrouwen 55-80 (65%)*
- *Gemeente (gemiddeld 46%): mannen 18-34 (40%), hoogopgeleiden (40%)*

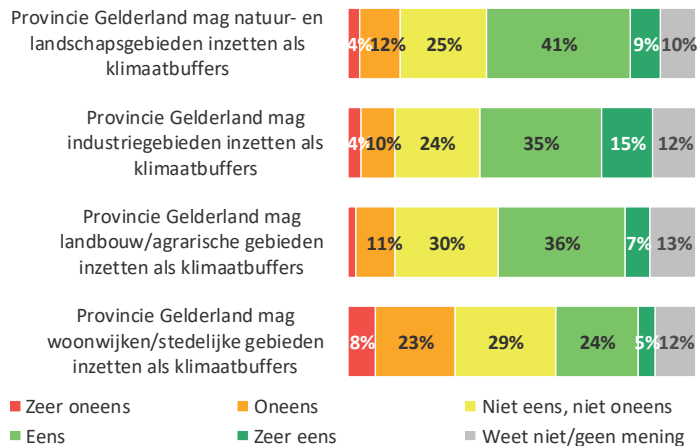
De bijbehorende grafieken
staan op de volgende pagina

Inleidende tekst vraag: Tegenwoordig hoor je in het nieuws steeds vaker berichten over de mogelijke gevolgen van klimaatverandering die veel overlast veroorzaken, zoals extreme warme, droge periodes en heftige regenbuien. Ook in Nederland krijgen we hier steeds vaker mee te maken. Om gevolgen van klimaatveranderingen op te vangen kan gebruik worden gemaakt van zogenaamde klimaatbuffers: gebieden waar de natuur water kan opvangen en vasthouden, waar het water kan wegzakken of op natuurlijke wijze kan wegvloeien.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland

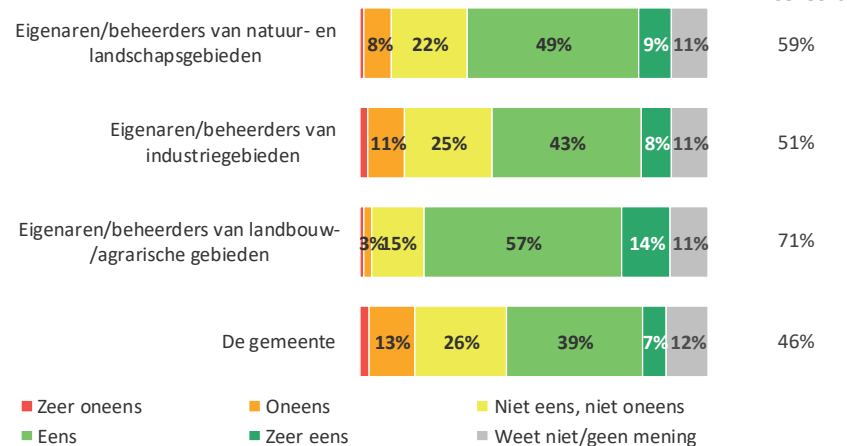
% eens +
zeer eens

In hoeverre ben je het eens of oneens dat de onderstaande eigenaren en/of beheerders een financiële vergoeding zouden moeten krijgen als zij hun grond inzetten als klimaatbuffer?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland

% eens +
zeer eens

Hoofdstuk 6: Groene vrijwilligers

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving p. 10

H2: Beheer en behoud p. 15

H3: Toezicht p. 20

H4: Duurzame energie p. 23

H5: Duurzame landbouw p. 28

H6: Groene vrijwilligers p. 33

H7: Provinciale Statenverkiezingen p. 36

Meeste potentie is er voor meewerken aan (buurt) initiatieven voor groen in de buurt

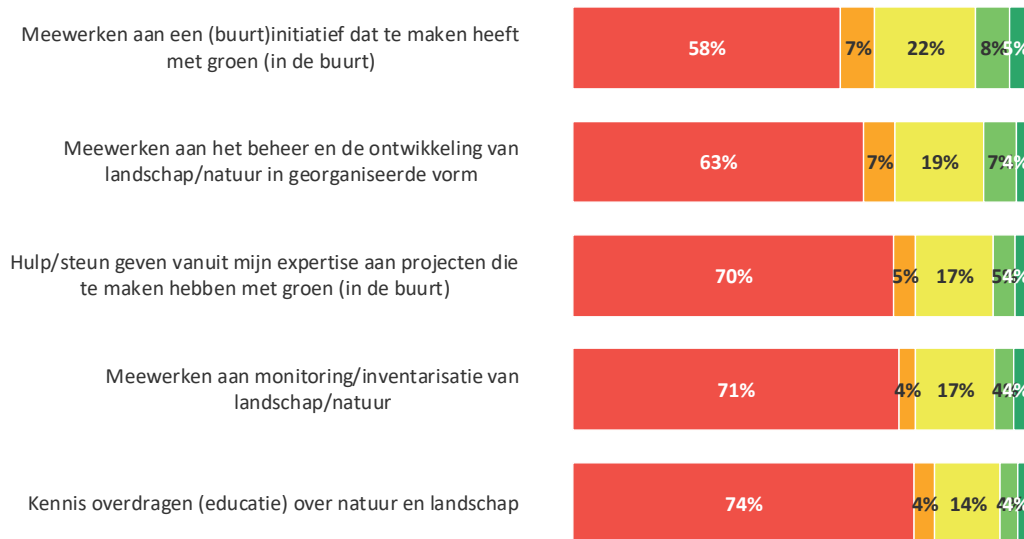
Een derde van de Gelderlanders (34%) geeft aan open te staan voor een (buurt)initiatief dat te maken heeft met groen in de buurt, 13% van hen doet dat ook daadwerkelijk wel eens. Drie op de tien (30%) werken wel eens mee aan het beheer en de ontwikkeling van landschap/natuur in georganiseerde vorm of zouden dat willen doen.

Jongeren (18 t/m 34 jaar) geven vaker aan nu niet te helpen, maar hier wel open voor staan voor diverse activiteiten

- Buurtinitiatief (31% vs. 22% gemiddeld)
- Hulp/steun vanuit expertise (22% vs. 17% gemiddeld)
- Meewerken aan beheer (24% vs. 19% gemiddeld)
- Kennis overdragen (19% vs. 14% gemiddeld)

Kun je van de volgende activiteiten aangeven of je deze weleens vrijwillig doet of hebt gedaan? Met vrijwillig bedoelen we dat je hier niet voor betaald krijgt.

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

- Nee, dat doe ik nooit/heb ik nooit gedaan
- Ja, dat heb ik in het verleden een enkele keer gedaan, maar nu niet meer
- Nee, dat doe ik nooit, maar zou ik wel willen gaan doen
- Ja, dat doe ik af en toe (een aantal) keer per jaar
- Ja, dat doe ik met enige regelmaat (meerdere keren per maand)

Groene vrijwilligers | Ondersteuning

Groene vrijwilligers moeten voornamelijk door de provincie en gemeenten ondersteund worden

De meeste Gelderlanders vinden dat de provincie financieel zou moeten bijdragen aan de ondersteuning van groene vrijwilligers (50%), gevolgd door de gemeenten (43%) en de Rijksoverheid (37%).

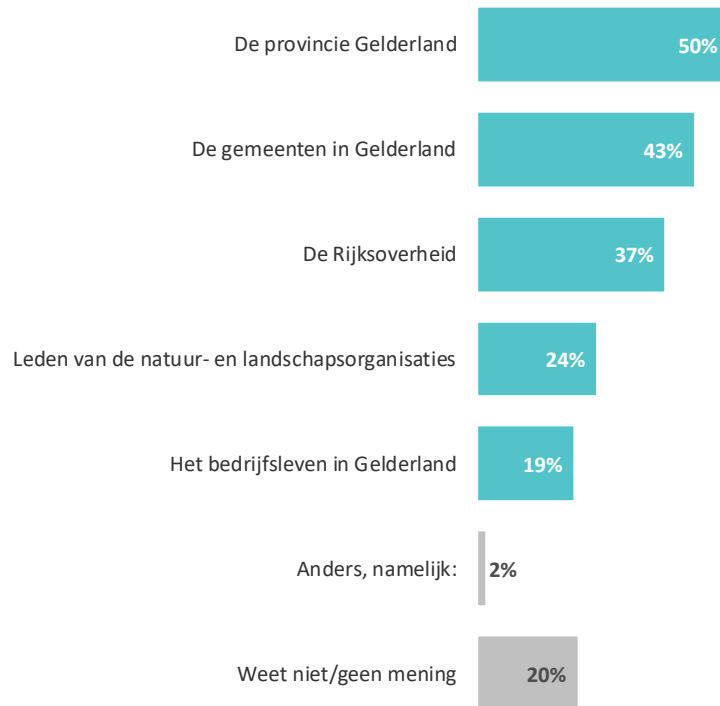
Een kwart van de Gelderlanders (24%) vindt dat leden van de natuur- en landschapsorganisaties zouden moeten bijdragen aan de ondersteuning van groene vrijwilligers en 19% vindt dat het bedrijfsleven financieel zou moeten bijdragen.

Significante verschillen:

- Provincie (gemiddeld 50%): mannen 55-80 (62%), mannen 18-34 (32%)
- Gemeenten (gemiddeld 43%): vrouwen 55-80 (53%), mannen 18-34 (25%)
- Rijksoverheid (gemiddeld 37%): mannen 55-80 (45%), mannen 18-34 (23%), laagopgeleiden (49%)
- Leden van natuur- en landschapsorganisaties (gemiddeld 24%): laagopgeleiden (15%)
- Weet niet (gemiddeld 20%): mannen 18-34 (38%)

Welke van de onderstaande instellingen vind je dat financieel zouden moeten bijdragen aan de ondersteuning van groene vrijwilligers?

Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

Inhoudsopgave resultaten

Leeswijzer

H1: Natuurbeleving p. 10

H2: Beheer en behoud p. 15

H3: Toezicht p. 20

H4: Duurzame energie p. 23

H5: Duurzame landbouw p. 28

H6: Groene vrijwilligers p. 33

H7: Provinciale Statenverkiezingen p. 36

Provinciale Statenverkiezingen

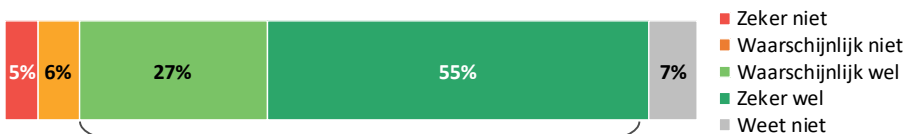
Ruime meerderheid geeft aan te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019

Vier op de vijf Gelderlanders (82%) geven aan (zeer) waarschijnlijk of zeker te gaan stemmen op 20 maart 2019. 5% geeft aan zeker niet te gaan stemmen. Ouderen (55-80) geven vaker aan *zeker wel* te gaan stemmen (63%), jongeren (18-34) zijn minder zeker dat ze gaan stemmen (47%).

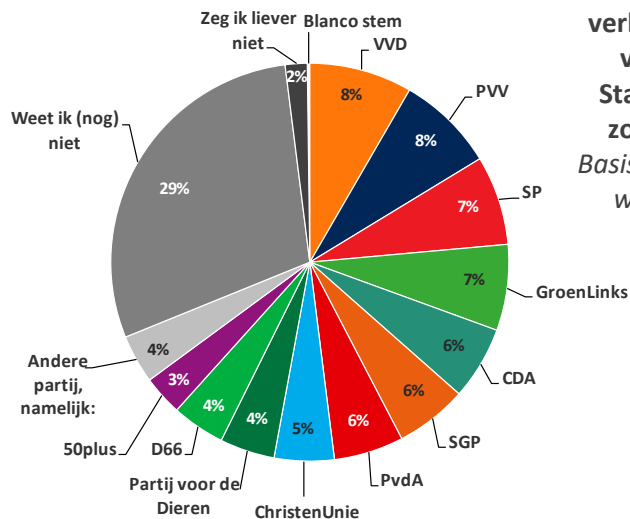
Bijna één op de drie weet niet op welke partij te gaan stemmen

Stel dat de verkiezingen voor de Provinciale Staten vandaag zou plaatsvinden dan zijn de stemmen erg verdeeld en liggen ze dicht bij elkaar. 8% geeft aan te gaan stemmen op de VVD, 8% zou op de PVV stemmen. Partijen met elk 7% van de stemmen zijn SP, GroenLinks en CDA. De meeste weten nog niet op wie ze gaan stemmen (29%).

Ben je van plan om 20 maart te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezing? Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

82%

Stel dat er vandaag verkiezingen zouden zijn voor de Provinciale Staten, op welke partij zou je dan stemmen?
Basis: Gaat (waarschijnlijk) wel stemmen, n=702

Voor Gelderlanders is het thema veiligheid het belangrijkste thema bij de partijkeuze voor de Provinciale Statenverkiezing

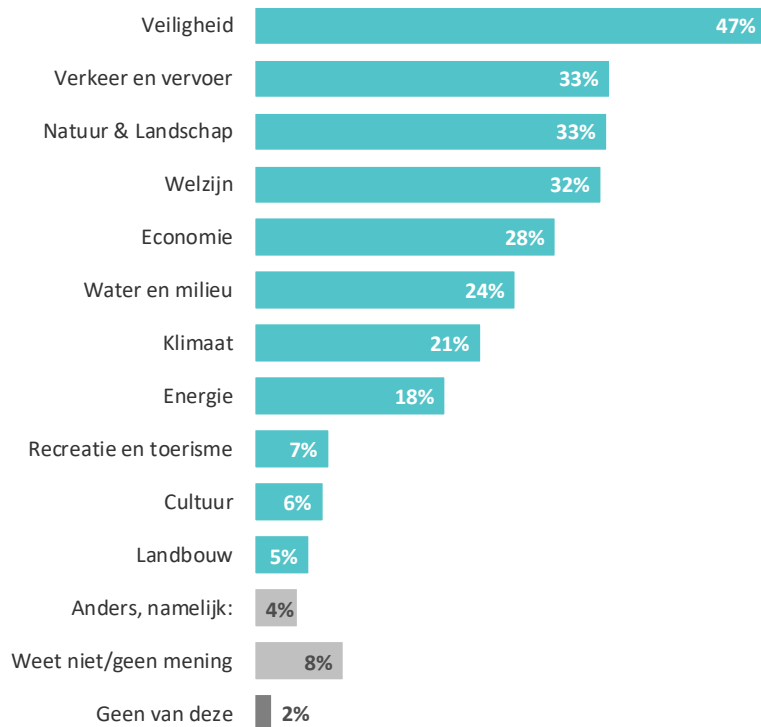
De meeste Gelderlanders geven aan dat het thema veiligheid voor hen een van de belangrijkste thema's is bij de partijkeuze. Een derde van de Gelderlanders zet de thema's verkeer en vervoer (33%), natuur en landschap (33%) en welzijn (32%) in hun rijtje van de drie belangrijkste thema's bij partijkeuze.

In iets mindere mate worden economie (28%), water en milieu (24%), klimaat (21%) en energie (18%) genoemd als belangrijkste thema's bij partijkeuze. Landbouw, cultuur en recreatie & toerisme zijn voor weinigen belangrijke thema's (resp. 5%, 6% en 7%).

Significante verschillen:

- *Veiligheid (gemiddeld 47%): mannen 55-80 (55%), vrouwen 18-34 (38%)*
- *Welzijn (gemiddeld 32%): vrouwen 18-54 (47%), mannen 18-54 (19%)*
- *Economie (gemiddeld 28%): mannen 18-54 (39%), vrouwen 55-80 (17%)*
- *Water en milieu (gemiddeld 24%): mannen 35-54 (35%), vrouwen 18-34 (17%)*
- *Klimaat (gemiddeld 21%): vrouwen 18-34 (28%), vrouwen 55-80 (27%), mannen 18-34 (11%)*
- *Energie (gemiddeld 18%): mannen 35-80 (27%), jongeren 18-34 (9%)*

Welke drie van de onderstaande thema's zijn voor jou het belangrijkste bij je partijkeuze bij de Provinciale Statenverkiezing op 20 maart 2019? *Maximaal drie antwoorden mogelijk* Basis: Inwoners van provincie Gelderland, n=852

- **Veldwerkperiode**
  - Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 20 december 2018 tot 6 januari 2019
- **Methode respondentenselectie**
  - Uit het StemPunt-panel van Motivaction
- **Incentives**
  - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen
- **Weging**
  - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS
- **Responsverantwoording online onderzoek**
  - In de veldwerkperiode is aan 2.821 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten
- **Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden**
  - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.
- **Overige onderzoekstechnische informatie**
  - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 24 jaar	71	8,3	104	12,2
25 t/m 34 jaar	123	14,4	132	15,5
35 t/m 44 jaar	117	13,7	134	15,8
45 t/m 54 jaar	180	21,1	169	19,8
55 t/m 64 jaar	187	21,9	146	17,1
65 t/m 80 jaar	174	20,4	168	19,7
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	348	40,8	213	25,0
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	426	50,0	468	55,0
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	78	9,2	170	20,0
Geslacht				
Mannen	373	43,8	428	50,2
Vrouwen	479	56,2	424	49,8

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Mentality				
Moderne burgerij	163	19,1	217	25,5
Opwaarts mobielen	113	13,3	105	12,4
Postmaterialisten	115	13,5	109	12,7
Nieuwe conservatieven	75	8,8	76	9,0
Traditionele burgerij	79	9,3	129	15,1
Kosmopolieten	168	19,7	81	9,5
Postmoderne hedonisten	82	9,6	77	9,0
Gemaksgeoriënteerden	57	6,7	58	6,8

Wij verminderen onze footprint

Motivaction
is ISO 14001-
gecertificeerd

Motivaction
gebruikt
energiezuinige
auto's

Motivaction
gebruikt groene
stroom

Motivaction
gebruikt
uitsluitend papier
met een FSC-label

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Zie ook ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

motivaction

research and strategy

Motivaction International B.V.
Marnixkade 109
1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83
M info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

